

โครงการตำรา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การพยาบาลจิตเวชศาสตร์

Psychiatric Nursing

10042706

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

บรรณาธิการ
อัจฉราพร สีหิรัญวงศ์
ประภา ยุทธไตร
พวงเพชร เกษรสมุทร
วาริรัตน์ ถาน้อย

สารบัญ

คำนิยม	III
คำนำ	V
สารบัญภาพ	XX
สารบัญตาราง	XXI

หน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บทที่ 1 วิวัฒนาการ ประเด็น และแนวโน้มทางการพยาบาลจิตเวช	3
วิวัฒนาการของจิตเวชศาสตร์ในต่างประเทศ	4
วิวัฒนาการของการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในต่างประเทศ	9
วิวัฒนาการของการให้บริการสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ในประเทศไทย	10
วิวัฒนาการของการพยาบาลจิตเวชในประเทศไทย	15
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในประเทศไทย	16
แนวโน้มการพยาบาลจิตเวชในประเทศไทย	19
บทที่ 2 สุขภาพจิต การเจ็บป่วยทางจิต และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลจิตเวช	23
สุขภาพจิต	24
ความเจ็บป่วยทางจิต	25
การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช	26
บทบาทของพยาบาลจิตเวช	27
พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551	31
บทที่ 3 ทฤษฎีพื้นฐานทางการพยาบาลจิตเวช	35
ทฤษฎีชีวการแพทย์	36
ทฤษฎีจิตวิเคราะห์	41
ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	46

ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพปพลาว	50
ทฤษฎีสังคมและวัฒนธรรม	55
ทฤษฎีมนุษยนิยม	57
ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	60

บทที่ 4 การประเมินสภาพจิต	67
การประเมินสภาพจิต	68
แหล่งข้อมูลที่สำคัญในการประเมินสภาพจิต	69
วิธีการรวบรวมข้อมูล	69
องค์ประกอบของการประเมินสภาพจิต	72

หน่วยที่ 2 แนวคิดพื้นฐานในการบำบัดรักษา

บทที่ 5 การใช้ตนเองเพื่อการบำบัด	85
มโนคติพื้นฐานในการรู้จักตนเอง	87
การพัฒนาการรู้จักตนเอง	90
หลักสำคัญในการพัฒนาความตระหนักในตนเอง	92
พยาบาลจิตเวชกับการใช้ตนเองเพื่อการบำบัด	93

บทที่ 6 สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยเพื่อการบำบัด	99
สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วย	101
สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยเพื่อการบำบัด	102
คุณสมบัติของพยาบาลในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด	103
ระยะของสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วย	
เพื่อการบำบัดทางจิต	104

บทที่ 7 การสื่อสารเพื่อการบำบัด	111
แนวคิดพื้นฐาน วิธีการและรูปแบบของการสื่อสาร	
เพื่อการบำบัดทางจิต	112
องค์ประกอบที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อการบำบัดทางจิต	115
เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด	116
ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารเพื่อการบำบัด	125

บทที่ 8 การรักษาด้วยยาทางจิตเวชและการพยาบาล	133
ยาคลายกังวล	134
ยาด้านเศร้า	135
ยาควบคุมอารมณ์	138
ยาด้านอาการทางจิต	142
บทที่ 9 การรักษาด้วยไฟฟ้า	151
วิธีการรักษาด้วยไฟฟ้า	154
ข้อบ่งชี้ในการทำการรักษาด้วยไฟฟ้า	154
ข้อห้ามและข้อควรระวังในการรักษาด้วยไฟฟ้า	155
ผลข้างเคียงและอาการแทรกซ้อนจากการรักษาด้วยไฟฟ้า	156
การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยไฟฟ้า	156
บทที่ 10 นิเวศน์บำบัด	161
แนวคิดและหลักการ	163
หน้าที่ของนิเวศน์บำบัด	163
วิธีการจัดนิเวศน์บำบัด	164
องค์ประกอบของนิเวศน์บำบัด	165
บทบาทของพยาบาลในนิเวศน์บำบัด	167
กิจกรรมบำบัด	167
การจำกัดสิทธิและพฤติกรรมผู้ป่วยจิตเวช	173
บทที่ 11 พฤติกรรมบำบัด	177
หลักการและแนวคิดของพฤติกรรมบำบัด	178
กระบวนการบำบัด	181
เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่สำคัญ	183
บทที่ 12 จิตบำบัด	189
ชนิดของจิตบำบัด	190
ลักษณะของจิตบำบัดกลุ่ม	195
กระบวนการของจิตบำบัดกลุ่ม	196
บทบาทพยาบาลในการทำจิตบำบัด	199

บทที่ 13	ครอบครัวบำบัดและการบำบัดเป็นรายครอบครัว	203
	ครอบครัวบำบัด	206
	การบำบัดเป็นรายครอบครัว	207
	การประเมินครอบครัว	208
	การวินิจฉัยครอบครัว	211
	กิจกรรมการบำบัดเป็นรายครอบครัว	212
บทที่ 14	จิตเวชฉุกเฉินและการจัดการ	215
	หลักการบริหารจัดการในหน่วยจิตเวชฉุกเฉิน	216
	สมรรถนะของพยาบาลผู้ให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชฉุกเฉิน	217
	ขั้นตอนการดำเนินงานในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชฉุกเฉิน	219
	อาการและอาการแสดงที่พบบ่อยในหน่วยจิตเวชฉุกเฉิน และหน่วยฉุกเฉินทั่วไป	222
บทที่ 15	การบำบัดดูแลทางจิตเวชอย่างต่อเนื่อง	241
	บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่มีจิตเวชในการดูแลต่อเนื่อง	243
	กระบวนการบำบัดดูแลผู้ป่วยจิตเวชต่อเนื่อง	245
	รูปแบบของการดูแลต่อเนื่อง	249
หน่วยที่ 3	การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีการเจ็บป่วยทางจิต	
บทที่ 16	การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	259
	การวินิจฉัยภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	261
	อาการและอาการแสดงของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	263
	ปัจจัยและสาเหตุของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	268
	การบำบัดรักษาเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	270
	กระบวนการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	272
	การดูแลอย่างต่อเนื่อง	278
บทที่ 17	การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีโรคออทิสติก	289
	การวินิจฉัยโรคออทิสติก	290

อาการและอาการแสดงของโรคออทิสติก	292
ปัจจัยและสาเหตุของโรคออทิสติก	295
การรักษาโรคออทิสติก	296
กระบวนการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะออทิสติก	298
การดูแลอย่างต่อเนื่อง	310
บทที่ 18 การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีโรคชน-สมาธิสั้น	315
การวินิจฉัยโรคชน-สมาธิสั้น	317
อาการและอาการแสดงของโรคชน-สมาธิสั้น	319
สาเหตุของโรคชน-สมาธิสั้น	320
การรักษาโรคชน-สมาธิสั้น	322
กระบวนการพยาบาลเด็กที่มีโรคชน-สมาธิสั้น	326
บทที่ 19 การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีโรคพฤติกรรมเกร	335
การวินิจฉัยโรคพฤติกรรมเกร	336
อาการแสดงทางคลินิกของโรคพฤติกรรมเกร	338
สาเหตุของโรคพฤติกรรมเกร	339
การรักษาโรคพฤติกรรมเกร	340
กระบวนการการพยาบาล	341
บทที่ 20 การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีความผิดปกติของการรับประทานอาหาร	353
โรค anorexia nervosa	354
การวินิจฉัยโรค anorexia nervosa	354
ปัจจัยเสี่ยง	356
โรค bulimia nervosa	357
การวินิจฉัยโรค bulimia nervosa	358
ปัจจัยเสี่ยง	360
สาเหตุของโรค anorexia nervosa และ bulimia nervosa	361
การบำบัดรักษาโรค anorexia nervosa และ bulimia nervosa	363
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีโรค anorexia nervosa และ bulimia nervosa	364

หน่วยที่ 4 การพยาบาลบุคคลที่มีการเจ็บป่วยทางจิต

บทที่ 21 การพยาบาลบุคคลที่มีโรคอารมณ์แปรปรวน	375
การพยาบาลบุคคลที่มีโรคซึมเศร้า	376
สาเหตุการเกิดโรคซึมเศร้า	378
ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน	380
การบำบัดรักษา	382
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีโรคซึมเศร้า	385
การดูแลต่อเนื่อง	398
การพยาบาลบุคคลที่มีโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว	398
สาเหตุการเกิดโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว	400
อาการและอาการแสดง	401
ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน	402
การบำบัดรักษา	403
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีอาการเมเนีย	408
การดูแลต่อเนื่อง	418
บทที่ 22 การพยาบาลบุคคลที่มีโรคจิตเภท	425
สาเหตุการเกิดโรคจิตเภท	426
อาการและอาการแสดง	428
การบำบัดรักษา	432
ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน	433
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีโรคจิตเภท	433
การดูแลในชุมชน	443
บทที่ 23 การพยาบาลบุคคลที่มีบุคลิกภาพแปรปรวน	445
สาเหตุของบุคลิกภาพแปรปรวน	447
ชนิดของบุคลิกภาพแปรปรวน	448
อาการและอาการแสดง	449
ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน	454
การบำบัดรักษา	455

กระบวนกรพยาบาลบุคคลที่มีบุคลิกภาพแปรปรวน	456
การดูแลต่อเนือองในชุมชน	460
บทที่ 24 การพยาบาลบุคคลที่มีความผิดปกติทางเพศ	463
ความบกพร่องในหน้าที่ทางเพศ	465
ปัจจัยที่มีผลต่อความบกพร่องในหน้าที่ทางเพศ	468
การบำบัดรักษาความบกพร่องในหน้าที่ทางเพศ	469
กระบวนกรพยาบาลบุคคลที่มีความบกพร่องในหน้าที่ทางเพศ	470
พฤติกรรมผิดปกติทางเพศหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	472
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผิดปกติทางเพศ	473
การบำบัดรักษาพฤติกรรมผิดปกติทางเพศ	474
กระบวนกรพยาบาลบุคคลที่มีพฤติกรรมผิดปกติทางเพศ	475
ความผิดปกติของเอกลักษณ์ความเป็นหญิงชาย	476
ปัจจัยที่มีผลต่อความผิดปกติของเอกลักษณ์ความเป็นหญิงชาย	478
การบำบัดรักษาความผิดปกติของเอกลักษณ์ความเป็นหญิงชาย	479
กระบวนกรพยาบาลบุคคลที่มีความผิดปกติ	
ของเอกลักษณ์ความเป็นหญิงชาย	481
บทที่ 25 การพยาบาลบุคคลที่มีอาการทางจิตเวชที่เกิดจากการเจ็บป่วยทางกาย	485
การวินิจฉัยอาการทางจิตเวชที่เกิดจากการเจ็บป่วยทางกาย	488
สาเหตุของอาการทางจิตเวชที่เกิดจากการเจ็บป่วยทางกาย	488
ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน	491
การบำบัดรักษา	492
กระบวนกรพยาบาลบุคคลที่มีอาการทางจิตเวช	
ที่เกิดจากการเจ็บป่วยทางกาย	492
การดูแลอย่างต่อเนืออง	496
บทที่ 26 การพยาบาลบุคคลที่มีความผิดปกติของการรู้คิด	501
การพยาบาลบุคคลที่มีภาวะเหือ	504
สาเหตุของภาวะเหือ	504
ลักษณะอาการของภาวะเหือ	505

การบำบัดรักษา	505
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีภาวะเพื่อ	506
การพยาบาลบุคคลที่มีภาวะสมองเสื่อม	509
สาเหตุของภาวะสมองเสื่อม	509
ลักษณะอาการของภาวะสมองเสื่อม	509
การบำบัดรักษา	511
กระบวนการพยาบาลบุคคลที่มีภาวะสมองเสื่อม	512
ดัชนีภาษาไทย	521
ดัชนีภาษาอังกฤษ	528